

MORÁVEK, Jakub: Ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích

Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 436 s., ISBN 978-80-7478-139-1.

Jakub Halíč*

Jakub Morávek působí na Katedře pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a věnuje se mj. problematice ochrany osobních údajů jak obecně, tak v jejich jednotlivých dílčích aspektech. V této oblasti publikoval desítky článků v odborných periodících a je zároveň autorem či spoluautorem několika monografií, včetně komentáře k zákonu o ochraně osobních údajů. V roce 2013 vydal tuto svou další monografii, která je konečným výstupem grantového projektu GAUK č. 1210009 Ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích.

Recenzovaná monografie je publikací, která si klade za cíl podat komplexní rozbor problematiky zpracování osobních údajů v souvislosti s realizací pracovněprávních vztahů. Poukazuje na problémy, které přináší soužití obecného zákona o ochraně osobních údajů a pracovněprávních předpisů. Jak je již uvedeno v předmluvě, publikace vychází z autorovy disertační práce a odráží jeho předchozí mnohaletou práci.

Kniha je systematicky rozdělená do pěti částí. V té úvodní se autor věnuje obecnému vymezení práva na soukromí a účelu v právu. Jedná se do jisté míry o filozofické pojednání o smyslu a podstatě právního rámce základních práv, které čtenáře myšlenkově uvedou do dané problematiky. Velice aktuálně autor v další kapitole reaguje na rizika moderní doby v souvislosti se zaváděním nových technologií. Na tuto obecnou kapitolu navazuje závěrečná kapitola, která popisuje sledování zaměstnanců.

Druhá část rozebírá ochranu soukromí v mezinárodním právu. Historicky začíná výklad u Všeobecné deklarace lidských práv a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Vzhledem k tomu, že se kniha zabývá ochranou osobních údajů v pracovněprávních vztazích, nesmí být zapomenuto v mezinárodním aspektu na Mezinárodní organizaci práce. Přes Radu Evropy se čtenář následně dostává do části třetí, která souhrnně pojednává o vybraných aspektech ochrany osobních údajů v rámci Evropské unie. V této části je pozornost věnována především

Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES. Stejně tak autor nezapomíná uvést několik informací k připravovanému novému právnímu rámci, kterému uštěďuje kritické poznámky. Legislativní úprava EU je pro ČR jako členský stát značně důležitá, neboť díky volnému pohybu osob dochází k zaměstnávání osob z různých členských států.

Nejrozsáhlejší část čtvrtá na více než 200 stranách pojednává již o ochraně osobních údajů v právním řádu České republiky. V této pro praxi nejdůležitější části je věnován prostor úpravě osobních údajů zaměstnanců dle zákoníku práce a zákona o ochraně osobních údajů. Autor jasně vymezuje povinnosti zaměstnavatele při zpracovávání osobních údajů zaměstnanců, včetně oznamovací povinnosti Úřadu na ochranu osobních údajů. K této povinnosti jsou uvedena vybraná komentovaná ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, která jsou doplněna o příklady a judikaturu k jednotlivým ustanovením. Začlenění komentářové části do této publikace působí na jednu stranu nepatříčně s ohledem na zbývající části, které jsou spíše popisné, ale na stranu druhou lze vnímat jako snahu o komplexnost, kdy čtenář nemusí využít druhé publikace – komentáře, ale nalezne vše v jednom.

Na tuto normativní část navazuje poslední praktická část, ve které jsou rozebírány konkrétní aspekty ochrany osobních údajů v pracovněprávních vztazích. Jsou popsány povinnosti ochrany osobních údajů před vznikem pracovního poměru, během jeho trvání, ale i po jeho skončení. Jedná se zejména o nakládání s rodnými čísly, problematika osobních dotazníků či např. osobního spisu zaměstnance, ke každému institutu jsou uvedeny příklady. Poslední kapitoly věnované sledování zaměstnanců, jak již bylo uvedeno, navazují na kapitoly úvodní části věnované ochraně osobních údajů v kontextu moderních technologií. Vymezují současné trendy v monitorování zaměstnanců pomocí kamer a sledování užívání internetu a emailové komunikace. To vše v optice ustanovení § 316 zákoníku práce, respektive poměrování hodnot vyjádřených v jednotlivých odstavcích. Tedy možnost kontrolovat zákaz užívání výrobních a pracovních prostředků zaměstnavatele pro osobní potřebu,

* Mgr. Jakub Halíč, doktorand na Katedře pracovního práva a sociálního zabezpečení, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

a naproti tomu zákaz narušovat soukromí zaměstnanců ze strany zaměstnavatele. Domnívám se, že právě tato část je pro praktické využití v pracovněprávní oblasti nejdůležitější. Právě s poměřováním ochrany svobody zaměstnance a svých výrobních prostředků se setkal ne jeden zaměstnavatel.

Velmi kladně hodnotím bohaté přímé citace pramenů v průběhu textu, které umožňují seznámit se s konkrétním pramenem bez odložení knihy, či listování do přílohy části. Rovněž oceňuji autorův aktivní přístup k judikatuře umožňující hlubší nastudování daného tématu a vytvoření si ucelené obrázky o ochraně osobních údajů.

Z publikace je patrné její základ v autorově disertační práci, nicméně přináší komplexní zpracování

dané problematiky ochrany osobních údajů, která je ojedinělá spojením s oblastí pracovněprávních vztahů. Autor zde zhodnotil své mnohaleté studium a zkušenosti z působení na Úřadu pro ochranu osobních údajů. Z celkového pohledu je kniha přínosem nejen pro teorii práva, ale rovněž pro aplikační praxi. Knihu lze číst jako celek, ale i po vybraných kapitolách, kdy je možné konkrétní heslo vyhledat v rejstříku. Stejně tak lze využít knihu jako rozšířený komentář k zákonu o ochraně osobních údajů pro pracovněprávní praxi. Monografii tedy uvítají nejen odborníci, ale i díky praktickým aspektům i širší veřejnost. Lze shrnout, že recenzovaná publikace obohatila stávající odbornou literaturu o téma dosud nepublikované.

STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej; JIRÁSEK, Jan; BONČKOVÁ, Helena; PETR, Michal: Unijní právo před českými soudy

Praha: Leges, 2014, 304 s., ISBN 978-80-7502-040-6.

Libor Havelka*

Ačkoliv pozornost akademiků i praktiků zabývajících se unijním právem se primárně upírá k Soudnímu dvoru Evropské unie, podstata fungování práva EU tkví v jeho aplikaci vnitrostátními soudy a orgány veřejné správy. Autoři publikace „Unijní právo před českými soudy“ v této souvislosti odkazují na výrok J. Weilera (profesora v oboru práva EU a současného předsedy Evropského univerzitního institutu ve Florencii), který uvedl, že Soudní dvůr Evropské unie si o základních aplikačních principech unijního práva může prohlašovat, co chce, doktríny jako např. princip přednosti se ale stávají účinnými jedině tehdy, jsou-li akceptovány a uplatňovány vnitrostátními soudy. Jakým způsobem je však unijní právo vnitrostátními soudy a orgány veřejné správy ve skutečnosti uplatňováno, zůstává částečně zahalené tajemstvím. Důvodem je zejména někdy obtížná dostupnost rozhodnutí soudů a orgánů nižších stupňů, a také dnes již obrovské množství případů aplikace unijního práva, které do značné míry ztěžuje formulování obecnějších závěrů.

Autoři publikace se tuto mezeru pokusili alespoň částečně zaplnit. Publikace, nazvaná „Unijní právo

před českými soudy“, mapuje přístup vrcholných českých soudů – Nejvyššího správního soudu, Nejvyššího soudu a Ústavního soudu – k unijnímu právu. Přístup správních orgánů reprezentuje kapitola věnovaná uplatňování unijního práva hospodářské soutěže. Navzdory svému názvu se publikace nevěnuje aplikaci unijního práva soudy nižších stupňů, odkazuje ale v této souvislosti na studie zpracované zahraničním oddělením Nejvyššího soudu.

Kapitoly věnované Nejvyššímu správnímu soudu a Nejvyššímu soudu mají podobnou strukturu. Autoři se nejprve zabývají důvody neaplikování unijního práva, ať už z důvodu časové nebo věcné působnosti a zamýšlí se i nad případy, kdy unijní právo zůstává přehlíženo, ačkoliv na daný právní vztah dopadá (zejména kapitola H. Bončkové, věnovaná Nejvyššímu soudu). Následuje rozbor přímého a nepřímého účinku unijního práva v judikatuře obou soudů, předložených předběžných otázek a krátký exkurs o aplikaci Listiny základních práv a svobod EU. V případě Nejvyššího soudu je zařazena ještě podkapitola o odpovědnosti státu za škodu vzniklou porušením unijního práva. Poměrně velká pozornost je v obou kapitolách věnována předběžným otázkám a způsobu, jakým se oba soudy vypořádávají s povinností (při splnění daných kritérií) předběžnou otázku předložit. I přes

* Ing. Mgr. Libor Havelka, doktorand na Katedře mezinárodního a evropského práva, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.